

POSITIONS
PAPPER

APRIL

2017

DET ÄR DAGS FÖR FÖRÄNDRING: MOT EN GEMENSAM JORDBRUKSPOLITIK SOM LEVERERAR FÖR MÄNNISKOR OCH MILJÖ

Lantbruk och miljö är tätt sammankopplade. Lantbruket är beroende av fungerande ekosystem som stöttar både lantbruksföretagens försörjningsförmåga och människors hälsa. Samtidigt är ohållbara odlingsmetoder en starkt bidragande orsak till förlust av biologisk mångfald och annan miljöpåverkan. En förändring måste till för att skapa uthålliga livsmedels- och lantbrukssystem som är bra för både människor och miljö. EUs institutioner och nationella regeringar måste ta sig an dagens miljö- och samhällsutmaningar på ett ansvarsfullt sätt. De måste leverera på nationella, europeiska och internationella överenskommelser såsom Agenda 2030 för hållbar utveckling och Parisöverenskommelsen.

EUs nuvarande gemensamma jordbrukspolitik (CAP) fungerar inte för att uppnå detta. WWF kräver därför att CAP reformeras så att den stödjer nödvändiga förändringarna inom lantbruket och yrkar att:

- 1. Resultatbaserade och målinriktade åtgärder utgör grunden för jordbrukspolitiken.*
- 2. Samstämmigheten ökar med övriga politikområden inom EU och globalt samt en bredare styrnings- och förvaltningsmodell.*

INTRODUKTION

Jordbruket är en del av lösningen

En lantbrukares kärnverksamhet är att producera mat, fibrer och andra livsnödvändiga produkter. Dessa aktiviteter har till stor del format Europas natur och dess landskap. Ett hållbart lantbruk är nyckeln till att kunna producera livsmedel inom planetens gränser samtidigt som det upprätthåller de ekosystemtjänster det är beroende av så som friska jordar, tillgången till rent vatten och pollinerande insekter. Dessa ekosystemtjänster är livsnödvändiga för produktionen av hälsosam mat av god kvalitet, och är själva grunden till utvecklingen av starka lokalsamhällen och en landsbygd med god ekonomi. Idag skapas ofta inte tillräckliga inkomster från en mer hållbar produktion då marknaden inte betalar för detta. Rättvisa marknader och leverantörskedjor, tillsammans med en reformerad landsbygdspolitik, krävs för att göra hållbara jordbrukssystem till den nya normen och kunna erbjuda lantbrukare en attraktiv och ljus framtid.

En förändrad CAP behövs för att stödja en nödvändig förändring

En reformerad CAP är nödvändig för att uppnå omställningen till en uthållig Europeisk jordbruksmodell, där EU uppmuntrar till diversifierade företag som klarar av både osäkra marknader och ett förändrat klimat. Dessa företag kan erbjuda hälsosam mat, skydda naturresurserna och säkra tillgången på ekosystemtjänster för framtida generationer. EUs gemensamma jordbrukspolitik borde premiera lantbrukare och markägare som bevarar vatten, jord och biologisk mångfald och därmed bidrar till att bygga motståndskraftiga landskap. Samtidigt borde den garantera att omsorgen om djuren respekteras och undvika de negativa effekter vårt jordbruk har utanför Europa. En rättvis och effektiv jordbrukspolitik kan säkra att uthålliga odlingsmetoder får tillräckligt stöd och att idag existerande negativa incitament korrigeras. Detta kräver att principen om att förorenaren betalar återinförs och att offentliga medel används för att betala för kollektiva nyttigheter.

Nuvarande CAP är inte funktionell

Nuvarande jordbrukspolitik är huvudsakligen ett resultat av politiska prioriteringar och verktyg anpassade för förra århundradets utmaningar. Den har premierat resursintensiva jordbruksmetoder, ökat trycket på miljön och utarmat de naturliga resurser som jordbruket i själva verket är beroende av. Samtidigt har jordbrukssystem som skapar kollektiva nyttigheter blivit marginaliserade på grund av politikområdets utformning. Idag betalas cirka 80 procent av direktstöden ut till 20 procent av Europas lantbrukare. Den gemensamma jordbrukspolitiken är inte utformad för att tackla dagens sociala och miljömässiga utmaningar. En reform är nödvändig för att CAP ska kunna möta såväl lantbrukarnas som medborgarnas behov, bevara planeten och säkra en uthållig livsmedelsproduktion för framtiden.

WWF'S FÖRSLAG FÖR EN NY CAP EFTER 2020

1. Resultatbaserade och målinriktade åtgärder utgör basen i den gemensamma jordbrukspolitiken

Resultatbaserade och målinriktade åtgärder måste utgöra kärnan i en modern CAP. Det måste bli tydligt vad ersättningar och åtgärder försöker uppnå och resultaten ska gå att mäta och jämföra mot robusta referensvärden. Avsikten med åtgärderna ska återspegla EUs övergripande mål för miljö och klimat samt landsbygdens ekologiska, sociala och ekonomiska behov. Samtidigt måste politiken ta hänsyn till de effekter vår matkonsumtion och våra jordbruksmetoder har utanför Europa.

Överhuvudtaget bör jordbrukspolitiken flytta fokus från dagens stödsystem till ett kontrakt mellan lantbrukare och samhället. Via målstyrning på nationell och regional nivå av åtgärder och en gemensam uppföljning av implementering och resultaten kan EUs prioriteringar anpassas till Europas olika förutsättningar. Genom att samla alla åtgärder ett lantbruk är inblandad i under ett gemensamt flerårigt kontrakt skulle effektiviteten öka, kontrollerna bli enklare och den interna samstämmigheten för CAP-utbetalningarna öka. Utformningen och implementeringen av åtgärder ska ske så att ett lokalt deltagarengagemang säkras, vilket inkluderar alla relevanta intressenter (lantbrukare, lokala myndigheter, NGOs m.fl.) i alla faser av processen.

Det nuvarande systemet med direktstöd måste ersättas med ett rättvist alternativt system för miljöersättningar som premierar kollektiva nyttigheter och stödjer en övergång till ett hållbart lantbruk. En alternativ åtgärd för hållbarhet på gårdsnivå skulle kunna baseras på enkla agroekologiska principer som bevarar och förstärker lantbrukets centrala ekosystemtjänster såsom jordens bördighet, tillgång till vatten och vattenhållande förmåga, pollinering och naturlig skadedjurskontroll. Sådana åtgärder bör också sträva efter att minimera användandet av icke förnybara resurser och bidra till begränsning och anpassning till klimatförändringarna. De flesta lantbrukare ska kvalificera för ovanstående grundläggande miljöersättningar. Större miljöambitioner måste ersättas på en högre nivå för att skapa incitament i rätt riktning inom ett gemensamt ramverk.

Sådana förändringar av direkterstöden kräver en genomgripande utveckling av såväl lantbruket som jordbrukspolitiken, eftersom renodlade produktivetsmått inte längre är den enda framgångsindikatoren.

Ett genomtänkt jordbrukspolitiskt ramverk ska inte bara betala för att uppmuntra utvalda odlingsmetoder utan också ge stöd till investeringar, utbildning och rådgivning som underlättar övergången till ett hållbart lantbruk. Stöd till lantbruk i områden med höga naturvärden (HNV) och Natura 2000 måste säkras inom systemet och baseras på de ekologiska, sociala och miljömässiga nyttigheter som de producerar, till exempel skydd och förbättring av specifik biologisk mångfald eller bevarande av livsmedelsproduktion och sysselsättning i områden med naturliga begränsningar. Specifika resultatbaserade ersättningar kommer att behövas för att stötta lantbruk som levererar en stor andel kollektiva nyttigheter.

2. Ökad samstämmighet med övriga politikområden inom EU och globalt samt en bredare styrnings- och förvaltningsmodell

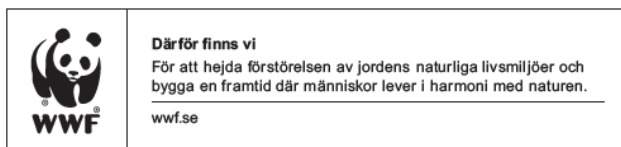
CAP måste vara samstämmigt med övrig EU politik och synergieffekter med struktur- och sammanhållningsfonder måste ökas för att säkra en levande landsbygd. Vidare måste CAP bidra till en fullständig implementering och tillämpning av den existerande lagstiftningen gällande biologisk mångfald, hälsa och miljö, inklusive art- och habitatdirektivet, Ramdirektivet för vatten och Nitratdirektivet Bekämpningsmedelsdirektivet och Takt direktivet. Dessa nyckellagstiftningar måste integreras i CAP på ett bättre sätt för att undvika att olika politikområden verkar i motsatta riktningar. Lantbrukarna måste förses med nödvändigt stöd och rådgivning för att till fullo kunna följa den existerande lagstiftningen och med rätt incitament uppmuntras till att ta större steg mot hållbarhet på gårdsnivå.

Ett övergripande mål för CAP måste vara att bidra till internationella överenskommelser som undertecknats av EU. Politiken måste bidra till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen (SDG), till exempel implementering av hållbara jordbruksmetoder, hållbar hantering och effektivt utnyttjande av naturresurser, minskade vattenföroreningar och effektivare vattenanvändning samt stopp för markförstörelse och förlust av biologisk mångfald. Att brådska vidta åtgärder mot klimatförändringarna, såsom utlovats i Parisöverenskommelsen, bör vara ett prioriterat mål för en modern CAP.

På grund av att lantbruket står i relation med så många andra områden (miljö och natur, vatten, livsmedel, hälsa, klimat, regional sammanhållning, internationella marknader och utveckling etc.) bör CAP utgå från en bredare styrnings- och förvaltningsmodell som går längre än de vanliga lantbruksorienterade intressenterna. CAP måste vara utformat, överenskommet, implementerat och övervakat gemensamt med övriga relevanta myndigheter och beslutsfattare. Framförallt bör de ekonomiska resurserna inom CAP hanteras i tät kontakt med natur- och miljövårdsmyndigheter som också bör ta ett större ansvar för utformningen av jordbrukspolitik. Därutöver ska beslutsprocesserna kring CAP vara öppna och transparenta och fullt tillgängliga för allmänheten, inte bara på EU-nivå utan också på nationell och regional nivå.

Vårt uppdrag

WWF har bestämt sig för att stödja framtagandet av en ny EU gemensam jordbrukspolitik som bygger hållbara matproduktionssystem och skyddar planetens livsmiljöer och naturresurser. En ny jordbrukspolitik ska stödja hållbara lantbruk och landsbygdssamhällen, som är de som tar hand om Europeiska landskap.

Världsnaturfonden WWF, Ulriksdals Slott, 170 81 Solna
Telefon 08-624 74 00. info@wwf.se, wwf.se